

B-SOSU

Bestyrelsesforeningen for Social- og Sundhedsskoler

Den 18. april 2006

Høringssvar vedrørende:

Forslag til Lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler,
husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler)

Vi har ingen bemærkninger til loven ud over, at vi finder det positivt, at loven åbner op for mulighed af, at elever som en del af folkehøjskoles, husholdningsskoles eller håndarbejdsskoles kursus kan følge anden prøveforberedende og kompetencegivende undervisning.

Med venlig hilsen
på bestyrelsens vegne

Hans Viggo Støving
Formand for Bestyrelsesforeningen for Social- og Sundhedsskoler

---

Sekretariatet

B-SOSU

Ny Vestergade 13, 3. sal, 1471 København K

tlf. 30 57 41 00, e-mail: b-sosu@sosu.dk

Undervisningsministeriet
Institutionsstyrelsen

Att.: chefkonsulent Per Bitz Johansen

Med e-mail af 5. april 2006 har Undervisningsministeriet fremsendt Forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler m.fl. for eventuelle kommentarer.

I den anledning skal Danmarks Erhvervsskoleforening meddele, at vi ikke har kommentarer.

Med venlig hilsen

Jens Andersen
Juridisk konsulent

Folkehøjskolernes forenings hørings svar vedr lovforslag L 221

På baggrund af mange højskolars vanskelige situation - og den lange proces, de mange møder, diskussioner, analyser og forslag, som er gået forud for lovforslaget - har Folkehøjskolernes forening udarbejdet et detaljeret hørings svar. Det er magtpåliggende for FFD at fastholde de visioner og det høje ambitionsniveau som Højskoleudvalgets anbefalinger er udtryk for – fordi danskerne og det danske samfund har brug for en livskraftig højskole.

Hørings svarets disposition:

1. Overordnet vurdering af lovforslaget, relationen til Højskoleudvalget og til uddannelsespolitikken generelt.
2. Kommentarer vedr selve lovteksten (L221 s. 1)
3. Kommentarer og forslag vedr lovforslagets bemærkninger
  - a. lovforslagets baggrund (L221 s. 2-4, hvor der refereres til Højskoleudvalgets forslag)
  - b. lovforslagets indhold (L221 s 4-6, hvor der refereres til de tre punkter i selve lovteksten)
  - c. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige (L221, s. 6-7)

FFDs konkrete ændringsforslag til lovforslag og bemærkninger er indskrevet i afsnittene 3.a og 3.b og fremhævet med rammer. Uanset hvordan forslagene hver for sig modtages, er FFD indstillet på at fortsætte drøftelserne med Undervisningsministeren om ændringer, der kan gøre højskolen relevant og tilgængelig for flere og styrke dens rolle i forhold til sammenhængskraft og demokrati.

1. Overordnet vurdering

Det foreliggende lovforslag er et første skridt på vejen mod en bredere og mere tidssvarende platform for folkehøjskolerne i Danmark. Derfor ser FFD gerne lovforslaget gennemført. Men lovforslaget er ikke i sig selv tilstrækkeligt til at sikre en livskraftig og mangfoldig højskole.

For FFD må den overordnede bedømmelse af lovforslaget ses i forhold til

- Højskoleudvalgets anbefalinger
- Lovforslaget og uddannelsespolitikken i øvrigt, herunder regeringens udspil vedr velfærds- og globaliseringspolitikken.
- Højskolernes eget ærinde – at være steder for *læring for livet* (hvor dannelse og uddannelse vekselvirker) og *sammenhængskraft* (hvor demokratiet og en ny folkelighed kan udvikles).

Højskoleudvalget

FFD har fra start af bakket aktivt op om regeringens eget Højskoleudvalg. Udvalgets kommissorium var både bredt og offensivt, bl.a. udtrykt i følgende målsætning:

Med udgangspunkt i den bestående folkehøjskole skal Højskoleudvalget komme med overvejelser, vurderinger og forslag for fremtidens folkehøjskole inden for dannelse, uddannelse, vejledning, studie- og erhvervs kompetence, integration, regional betydning, forholdet mellem lange og korte kurser og samarbejde med uddannelsesinstitutioner.

Set i lyset af disse mål omfatter det foreliggende lovforslag kun en lille del af alle de muligheder og forslag, som udvalget har arbejdet med og endte med at anbefale. Selv når der ses bort fra det ene punkt, hvor udvalget gik udover sit kommissorium (i forslaget om indførelse af en generel elevstøtteordning for at gøre det billigere at gå på højskole) så er afstanden med lovforslagets to substantielle forslag (vedr nyt hovedsigte og kompetencegivende forløb) og udvalgets over 20 forslag betydelig.

Vi befinder os i et samfund i opbrud, med betydelige og stigende krav til menneskers omstillingsevne og personlige og faglige fleksibilitet, med et stigende behov for at diskutere de værdier og den identitet, der knytter sig til det at være borger i Danmark. En situation, der turde kalde på en styrket folkeoplysning og højskoler, der har kræfter til at løfte denne opgave. Lovforslaget rummer imidlertid ingen forslag til, hvordan højskolerne kan gives bedre muligheder for at medvirke til at imødegå disse udfordringer.

Mest problematisk er det dog, at der i den sidste fase frem til lovforslagets fremlæggelse er opstået tvivl om hele forudsætningen for Højskoleudvalgets arbejde. FFD tog i begyndelsen af 2005 til efterretning, at der ikke var politisk vilje til at ændre ved tilskuddet pr. elev, men at der måtte arbejdes videre med lovændringer, der ud fra det nuværende tilskudsniveau pr. elev kunne gøre et højskoleophold relevant og tilgængeligt for flere. Med det udgangspunkt har FFDs repræsentanter deltaget i drøftelser med undervisningsministeriet i mere end et år. Foreningen har undervejs bl.a. fremlagt et finansieret forslag til en elevstøtteordning rettet mod unge uden ungdomsuddannelse, endda med behørig forudgående visitation på Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU). Desværre blev dette forslag – tillige med forslaget om kurser for afgrænsede målgrupper - afvist i sidste øjeblik. Tilsyneladende fordi disse forslag kunne komme til at generere flere elever på højskolerne!

FFD er derfor nødt til at indlede dette høringssvar med et spørgsmål til regeringen: Er det ikke fortsat regeringens udgangspunkt, at der gerne må komme flere elever på de danske højskoler? Eller skal de nuværende knapt 4.800 årselever opfattes som et maksimum, som højskolerne skal søge at overleve indenfor? Hvordan skal afvisning af forslag under henvisning til at det givne forslag vil være 'udgiftsdrivende' ellers forstås i bemærkningerne til lovforslaget?

Lovforslaget og uddannelsespolitikken i øvrigt

Det har i flere år været påpeget fra Folkehøjskolernes forening, at de største politisk bestemte hindringer for skoleformens udvikling ikke ligger i højskoleloven selv, men snarere i ændringer og stramninger i anden lovgivning, der influerer på danske unge og voksnes mulighed for at anvende højskolen. I bilag 1 til dette høringssvar er de væsentligste af de seneste 12 års udefrakommende forringelser opregnet.

Helt aktuelt – og med risiko for langt større skadevirkning for skoleformen – har regeringen fremlagt forslag, der yderligere skal tilskynde unge mennesker til at gå den (helt) lige vej gennem det formelle uddannelsessystem. Højskolen er et frivilligt tilbud til danske unge, som ydermere kræver en betydelig egenbetaling. Dette er i overensstemmelse med skoleformens frihed og tradition og sådan skal det som hovedregel blive ved med at være. Men netop derfor er højskolen særdeles følsom overfor en generel uddannelsespolitik, der ikke eksplicit anerkender og anbefaler højskoleophold, men tværtimod alene siger til de unge: Kom hurtigst muligt i gang og bliv hurtigst mulig færdig. Selvom det ikke siges direkte, så bliver budskabet til de unge, at højskole er lig med spild af tid.

Men et højskoleophold er ikke 'spild af tid'. Højskolens frie dannelsesperspektiv er af unik betydning for de almindelige unge danskere, der finder vej til højskolen. Her bliver de klarere på den danske kontekst, de er vokset op i – og som de oplever og vurderer verden ud fra. Her skabes

fodfæste til mødet med mennesker fra andre kulturer og nationaliteter. Identitet, sociale, kommunikative og kulturelle kompetencer – egenskaber, der efterspørges alle steder i uddannelsessystemet og erhvervslivet.

Højskolen er ikke og skal ikke være 'spild af tid' – heller ikke i forhold til uddannelse. FFD har fra første færd bakket op om regeringens målsætning om at flere unge skal gennemføre uddannelse, og at flere skal gennemføre den hurtigere. Som det også siges i lovforslagets bemærkninger, kan højskolen være et klart plus i denne sammenhæng. Både for den enkelte unge og for samfundet som sådan. Et langt højskoleophold (typisk på mellem 12 og 24 uger) har bevisligt en gunstig effekt på antallet studieafbrydelser og studieskift. Ydermere har højskolerne i de seneste år arbejdet intenst med at styrke vejledningen på skolerne.

Derfor er det afgørende for FFD at benytte enhver lejlighed til at få sagt, at de fremlagte forslag om stramninger af Statens Uddannelsesstøtte, kan få skæbnesvangre følger for skoleformen – hvis ikke der indbygges en anerkendelse af højskoleophold i de nye regler.

Regeringens udspil vedr velfærd indeholder også målsætninger vedr en styrkelse af voksnes uddannelse. Ikke mindst gruppen af lavtuddannede voksne er det svært at få til at efter- og videreudanne sig. Der er flere forklaringer på dette, men svage nøglekompetencer (læse/skrive, matematik) og manglende motivation og selvtillid i forhold til at lære nyt, er væsentlige dele af problemet. Her kan højskolen gøre en betydelig og positiv forskel. Det foreliggende lovforslag åbner nye muligheder på dette felt – især hvis muligheden for at tage SVU og uddannelsesgodtgørelse med på højskole gennemføres og i øvrigt officielt formidles som en mulighed til målgruppen.

Regeringen har fremlagt et udkast til en globaliseringsstrategi for Danmark indeholdende 333 forslag til at styrke det danske samfunds konkurrenceevne og sammenhængskraft. Folkeoplysningen indgår ikke i ét eneste af disse forslag, selvom højskolerne mfl. rummer en tradition og et potentiale, som kan bidrage væsentligt til virkeliggørelsen af de store mål – ikke mindst når det drejer sig om at sikre *hele* befolkningens deltagelse i et samfund, der bliver stadig mere internationaliseret og komplekst.

Højskolernes eget ærinde

Her skal ikke gås i dybden med skoleformens, endside de enkelte højskolars, ærinde. Det ny hovedsigte tilslutter FFD sig, men derudover er det op til højskolerne at sætte mål for og udforme egen praksis. Foreningen er sig imidlertid meget bevidst, at en folkehøjskole uden betoning af det almene, livsoplysende perspektiv, mister sin eksistensberettigelse. I et udkast til mål for FFDs arbejde taler bestyrelsen om skoleformens dobbelte opgave i tiden som den at:

- fremme læring for livet – ved at fastholde dannelsesperspektivet og kombinere livsoplysning med vejledning, studieforberedelse og fleksible uddannelseselementer for unge og voksne.
- skabe sammenhængskraft – ved at være skole for demokrati, medborgerskab, kulturmøde og ny folkelighed.

Udover at stå vagt om dannelsesperspektivet ønsker FFD at styrke højskolerne som væksthuse for demokrati og sammenhængskraft. Det betyder i dagens samfund, at højskolerne også bør danne ramme om et europæisk og globalt kulturmøde, der kan skærpe opmærksomheden på egen og andres identitet og værdiopfattelse og give eleverne viden og handlingskompetencer, der rækker ud over det nationale.

En folkelig oplysning og en demokratisk dannelse, der ikke tager europæiske og globale aspekter i betragtning, giver ikke mening i vores tid. Derfor efterspurgt foreningen allerede i Højskoleudvalget forslag, som kunne give højskolerne bedre muligheder for at rekruttere blandt

europæiske unge og ad den vej medvirke til at give højskolens elever viden, kompetencer og netværk til at begå sig i europæiske og internationale sammenhænge. Det foreliggende lovforslag rummer intet, der styrker højskolernes arbejde med den europæiske eller globale dimension.

Men højskolerne og FFD lader sig ikke nøje. Derfor genfremføres i det følgende en række forslag, som har været inddraget i den lange proces, der er gået forud for lovforslaget – herunder foreningens forslag vedr. en styrket europæisk dimension i højskolen.

2. FFDs kommentarer vedr lovteksten

Folkehøjskolernes forening kan tilslutte sig den foreslåede lovtekst, inkl. formuleringen til (nyt) hovedsigte for folkehøjskolerne. Uddybende kommentarer følger nedenfor.

Det problematiske er, som nævnt ovenfor, det som ikke er med. Det har hele vejen været vigtigt for FFD, at indførelsen af muligheden for kompetencegivende undervisning skulle ses i sammenhæng med de øvrige forslag vedr. højskolernes rolle i fremtiden, som samlet set skulle styrke højskolernes muligheder og udtrykke anerkendelse af skoleformen.

3. FFDs kommentarer og forslag vedr lovforslagets almindelige bemærkninger

Lovforslagets almindelige bemærkninger udgør en væsentlig del af det samlede udspil: Her opregnes alle 26 forslag fra Højskoleudvalget, og her gøres vigtige betragtninger om højskolernes potentiale i forhold til centrale uddannelsespolitiske målsætninger. Flere steder angives opgaver, veje og samarbejdsmuligheder, som rummer gode muligheder for højskolerne – forudsat at der følges op med konkret handling fra politisk og administrativ side.

ad 1. Lovforslagets baggrund

Forklaringen på det store fald i antallet årselever på højskolerne er mildt sagt forenklet. FFD henviser til bilag 1, hvor det er dokumenteret at flere af højskolens rammevilkår, som udstikkes i anden lovgivning, konsekvent er gået skoleformen imod. Af væsentlig betydning for elevnedgangen har desuden været det stigende politiske pres på unge for at komme hurtigere i gang og undgå 'fjumreår' – uden at man fra politisk hold har haft øje for højskolens udsatte position i forhold til en sådan forenklet retorik.

FFD foreslår at forsøget på at forklare elevnedgangen nuanceres væsentligt – eller helt udelades.

Forslag fra Højskoleudvalget som ikke er taget med i lovforslag eller bemærkninger

ad 6) Elever med særlige forudsætninger

FFD står uforstående overfor afvisningen af en bestemmelse, der kunne gøre højskolen relevant og tilgængelig for nye målgrupper. Afvisningen baseres på to argumenter. Det første – at den såkaldte 15 %-regel skulle gå imod det grundlæggende princip om at der kun ydes støtte til kurser,

som borgerne har lige adgang til – har indtil nu ikke været fremført af den enkle grund, at det netop er sigtet med en bestemmelse om lukkede kurser at ophæve dette princip (i forhold til afgrænsede grupper). Det andet argument – at bestemmelsen skulle være udgiftsdrivende – har foreningen som sagt svært ved at se som et problem. Det er fortsat FFDs udgangspunkt at Højskoleudvalgets formål var at foreslå ordninger, der ud fra et uændret tilskudsniveau pr. årselev, kunne få flere mennesker til at anvende højskolen.

FFD foreslår at der indføres en bestemmelse, som muliggør lukkede kurser for elever med særlige forudsætninger og at der tages udgangspunkt i den af Højskoleudvalget foreslåede afgrænsning.

ad 8) Højskoleøkonomi og deltagerbetaling

FFD mener fortsat at Højskoleudvalgets forslag om en generel elevstøtteordning bør gennemføres. Et højskoleophold er i dag det almene uddannelses tilbud, der har den klart højeste egenbetaling; en egenbetaling der både dækker kost og logi og en god del af undervisningen. Ideelt set skal højskolen være for alle, så det enkelte hold afspejler et gennemsnit af den danske befolkning – socialt, etnisk og uddannelsesmæssigt. Den aktuelle situation er desværre at de fleste unge på højskolernes lange kurser kommer med gymnasiebaggrund og fra ressourcestærke familier.

Den høje egenbetaling betyder, at mange unge og voksne fravælger højskolen som mulighed. Hertil kommer problemstillingen vedr finansiering af højskoleophold i forbindelse med lediges aktivering (jf. den såkaldte 'finansieringsomlægning'). Vi er havnet i en situation, hvor højskolen nærmest er lukket land for en stor gruppe borgere som ellers står med et markant behov for personlig og faglig afklaring og vejledning i, hvordan de kommer videre uddannelses- og erhvervmæssigt. Ofte er det for denne målgruppe ikke bare et spørgsmål om viden og information, men om i det hele taget at genvinde troen på sig selv, at få øjne for nye muligheder og mod til at forfølge disse.

FFD har lige siden det stod klart, at der ikke var politisk vilje til at tilføre midler til en generel elevstøtteordning, fremlagt *fuldt finansierede* forslag rettet mod unge uden uddannelse. Forslag som vil bidrage til at få flere unge gennem uddannelse og som endda indeholdt et visitationselement for at undgå utilsigtet brug. Uddannelsespolitisk og samfundsøkonomisk en klar gevinst. At også disse forslag ender med at blive afvist, er vi fortsat uforstående overfor. Igen må vi spørge, hvad det betyder når sådanne forslag afvises fordi de dømmes til at være 'udgiftsdrivende'?

Højskolerne har i de seneste år modtaget tillægstaksametre vedr unge uden uddannelse og unge med anden etnisk baggrund. Det har været vanskeligt at anvende den reserverede pulje hertil, hvorfor foreningen har foreslået en ophævelse af kravet om mindste egenbetaling for denne målgruppe.

FFD foreslår at

- regeringen genovervejer sin afvisning af indførelsen af en generel elevstøtteordning for højskolens lange kurser.

(fortsættes)

- der subsidiært gennemføres en model for elevstøtte for unge uden uddannelse, som via en visitation via UU, opnår ret til et tilskud på 800-900 kr. pr. uge som støtte til et højskoleophold. Opholdet indeholder et intensivt vejledningsforløb og kan efter elevens behov kombineres med faglige og evt. kompetencegivende elementer – jf. bilag 2, hvor principperne i modellen er beskrevet nærmere.

- kravet om mindste egenbetaling ophæves for unge uden uddannelse og unge med anden etnisk baggrund.

Forslag som ikke er omfattet af lovforslaget, men som i følge bemærkningerne vil blive søgt fremmet

ad 2) Realkompetence

Højskolen kan i fremtiden komme til at spille en stærkere og bredere rolle i forhold til unges og voksnes uddannelse og livslange læring. Skoleformen rummer qua det intensive kostskolebaserede læringsmiljø særlige muligheder for at kombinere vejledning og personlig afklaring med opsamling og udvikling af realkompetencer – ikke mindst i forhold til gruppen af kortuddannede voksne.

FFD foreslår at

- der i ministeriets igangværende projekt om realkompetence rettes særlig opmærksomhed mod hvorledes godskrivningen af realkompetencer dokumenteret på højskoler skal finde sted i det formelle uddannelsessystem, erhvervsliv etc.

- projektet efterfølges af et afledt (mindre) projekt, som skal undersøge højskolernes muligheder for at anvende EQF (European Qualifications Framework) og ECTS (European Credit Transfer System) som er EU-godkendte dokumentationsmetoder.

- højskolens muligheder i forhold til voksenvejledning og realkompetence indgår i regeringens overvejelser vedr det fremtidige Voksen- og Efteruddannelsessystem.

ad 3) Vejledning af elever

Med virkning fra 2003 blev højskolerne forpligtet til at tilbyde vejledning med henblik på fremtidigt valg af uddannelse og erhverv. FFD havde inden da gjort vejledning til et centralt indsatsområde – bl.a. i forlængelse af de gode erfaringer med vejledning i forbindelse med den Fri Ungdomsuddannelse. Der er således i de seneste 3-4 år fundet en betydelig efteruddannelsesindsats sted, som har højnet vejledningen på højskolerne og skabt et stærkt vejledningsfagligt netværk blandt vejledere på skolerne. Højskolernes elever har taget godt imod denne indsats. Ikke mindst har det vist sig at højskolerne har meget at byde på, når det drejer sig om at vejlede og forberede unge uden uddannelse og unge med anden etnisk baggrund tilbage i uddannelse. FFD finder det derfor

oplagt at anvende højskolerne mere aktivt i forhold til opnåelsen af regeringens målsætning om at 95 % af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

Her og nu er det afgørende for højskolernes mulighed overfor denne målgruppe og de unge generelt, at muligheden for at tage på højskole, anerkendes, synliggøres og formidles af det officielle vejledningssystem. Her savner FFD at der i lovforslaget går hele vejen, og ikke – som det er tilfældet i bemærkningerne – bare henvises til et samarbejde vedr integration og frafaldstruede.

FFD foreslår at

- der udarbejdes et formelt grundlag for højskolernes samarbejde med UU og Studievalg, som bl.a. sikrer at saglig information om højskolen som mulighed indgår i de kollektive informationsaktiviteter. Forslaget er nærmere beskrevet i bilag 3 til dette høringssvar.
- undervisningsministeriet i samarbejde med FFD udarbejder og gennemfører en informationsplan for hvorledes UU, Studievalg og kommunerne gøres bekendt med højskolernes mulighed for at medvirke til integration af indvandrere.
- der etableres en særskilt efteruddannelsespulje til finansiering af vejledere på højskolerne, som ønsker at gennemføre en vejlederuddannelse på diplomniveau.

Når vejledningssystemet (UU og Studievalg) skal evalueres i 2007 finder foreningen det endvidere afgørende at højskolernes særlige vejledningstilbud inkluderes i overvejelserne om justeringer af systemet.

FFD foreslår at højskolernes vejledningsindsats underkastes en ekstern (del-)evaluering i løbet af 2007 (og ikke som foreslået i bemærkningerne i 2010), således at resultaterne herfra kan indgå i den samlede evaluering af vejledningssystemet i 2007. Det skal i evalueringen af højskolernes vejledning tages i betragtning at vejledningsopgaven endnu er under udvikling på mange højskoler.

ad 4) Formelle uddannelser på højskoler indenfor gældende lovgivning

FFD kan kun tilslutte sig bemærkningerne vedr dette punkt: Det er af afgørende betydning, at der udarbejdes en vejledning om samarbejdsmulighederne mellem de frie kostskoler og uddannelsesinstitutioner. FFD har gennemført første del af en undersøgelse af de aktuelle samarbejdsplaner mellem højskoler og formelle uddannelser. Her har det vist sig at indtil videre 33 højskoler melder om samarbejder, de fleste dog endnu i en ide- eller planlægningsfase.

FFD foreslår at vejledningen om samarbejdsmuligheder udarbejdes i tæt samarbejde med foreningen og repræsentanter fra de mest relevante uddannelser (herunder VUC, erhvervsskolerne og CVU).

ad 7) Integration af flygtninge og indvandrere

Udover FFDs kommentarer ovenfor vedr vejledning mm. opfordrer foreningen Undervisningsministeren til i samarbejde med Integrationsministeren at gennemføre en evaluering af anvendelsen af den særlige højskole-bestemmelse i Integrationsloven. Bestemmelsen gør det muligt for flygtninge, som lige har opnået asyl, at vælge at tage på højskole som led i den første sproglige og kulturelle integration i det danske samfund. Det er FFDs indtryk at muligheden kun i meget begrænset omfang kendes i kommunerne og at de færreste flygtninge informeres om muligheden.

ad 10) Regelforenkling

FFD imødeser at forenklingen gennemføres i forbindelse med den kommende ajourføring af tilskudsbekendtgørelsen. Ved samme lejlighed vil FFD foreslå at der indledes drøftelser med Undervisningsministeriet om revision af en række af de bestemmelser, som kom ind i højskoleloven i forbindelse med Tvind-loven. Foreningen opfatter flere af bestemmelserne som administrativt tunge og uhensigtsmæssige for skoleformens udvikling.

Ad 2. Lovforslagets indhold

2.1 Ændret hovedsigte

FFD finder det rigtigt med et ændret hovedsigte. Den danske højskole har hele tiden været tæt forbundet med "livsoplysning" og "folkelig oplysning" og er opstået sammen med det danske demokrati. Men ved at medtage "demokratisk dannelse" i hovedsigtet understreges højskolens opgave i at danne engagerede medborgere, der både har lyst og evne til at deltage i udviklingen af det danske demokrati. Højskolen har her ikke blot en særlig forpligtelse, men også særlige muligheder i kraft af sit læringsmiljø, hvor eleverne bor og lever sammen, og hvor betydningen af begreber som ansvar, samarbejde, hensyn, respekt og dialog opleves på nærmeste hold.

FFD mener imidlertid, at bemærkningerne vedr det ny hovedsigte også må relateres til den europæiske og globale dimension. Den enkelte danskers tilværelse påvirkes i stigende grad af beslutninger og faktorer på europæisk og globalt plan, hvilket har ført til debatten om øget borgerinddragelse og demokratisering i forhold til bl.a. EU. At medvirke til fx en afklaring omkring det at være borger i et fælles Europa, forekommer at være en nærliggende opgave for en dansk folkehøjskole.

FFD foreslår at

- det gøres muligt for en højskole at afholde op til 2 ugers kursus om året med deltagere fra EU (inkl. EU-kandidatlande), dvs. kursus hvor reglen om at mindst halvdelen af deltagerne er danske statsborgere kan fraviges.
- højskolerne tildes en aktiv rolle i den danske globaliseringsstrategi, fx med et tilbud til alle danskere om undervisning og debat vedr de globale udfordringer og løsningsstrategier og iværksættelse af en international NGO-lederuddannelse udformet af interesserede højskoler og (del-)finansieret af Danida-midler.

2.2 Kompetencegivende og prøveforberedende undervisning på folkehøjskole mv.

Da lovforslaget vedr kompetencegivende og prøveforberedende undervisning omhandler en ministerbemyndigelse til at fastsætte nærmere regler herom, tillægger FFD lovforslagets bemærkninger stor betydning.

FFD bakker op om forslaget om kompetencegivende og prøveforberedende undervisning på højskoler, fordi det giver mulighed for at en række skoler kan tilbyde elever fx gymnasial supplerende eller (almene) fag, som indgår i fx en MVU. Men også fordi der i bemærkningerne til forslaget lægges op til, at kompetencegivende undervisning bare er en mulighed ud af flere samarbejdsmuligheder, hvor udgangspunktet er en anerkendelse af et højskoleopholds betydning. Foreningen kan således kun erklære sig enig med Højskoleudvalget, når der i udvalgets rapport henvises til den almene og non-formelle faglige undervisnings betydning i forhold til elevernes mulighed for at træffe et kvalificeret uddannelsesvalg; eller højskolens betydning som direkte forberedelse til eksterne prøver og optagelse på flere, bl.a. kunstneriske uddannelser; eller højskolens betydning som igangsættende og motiverende bl.a. for elever og studerende, der afbryder eller skifter studie.

Som nævnt ovenfor arbejder mange højskoler allerede med konkrete samarbejdsplaner med formelle uddannelser. Alligevel er FFD enig med Højskoleudvalget i at samarbejdsmulighederne på dette område ikke er tilstrækkeligt erkendte og at det er en væsentlig opgave at tydeliggøre og informere både højskoler og formelle uddannelser om de mange muligheder, herunder at gøre en række uddannelser opmærksom på de kompetencer og den faglighed, som et højskoleophold ofte fører med sig. Det omtalte katalog over samarbejdsmuligheder med formelle uddannelser kan ligeledes have stor betydning.

FFD medvirker gerne ved udarbejdelsen heraf, idet vi ser det som en del af den ministerielle vejledning vedr højskolers og formelle uddannelsers samarbejde, som indgår som et vitalt element i forhold til lovforslagets formål.

Af særlig betydning for den nye ordnings anvendelse er vejledning om og formidling af mulighederne i forhold til FVU og VEU, fordi der her er tale om at højskolen bringes i spil i forhold til aftagere, som ikke traditionelt har anvendt skoleformen – og fordi der her kan være situationer, hvor kompetencegivende undervisning kan give adgang til Statens VoksenUddannelsesstøtte og VEU-godtgørelse.

Tekniske forhold ved den kompetencegivende undervisning

Eksamensfri

I bemærkningerne til lovforslaget fremhæves højskolens tradition som eksamensfri skole. En evt. eksamination i forbindelse med prøveforberedende undervisning skal foregå udenfor højskolen. For FFD er dette af afgørende betydning. En eksamination på skolen bør alene kunne finde sted i forbindelse med FVU, hvor særlige pædagogiske grunde måtte gøre det nødvendigt.

Timetallet

FFD finder det rigtigt at mindst 15 t ud af et ugentligt minimum på 21t skal være højskoleundervisning og at 11t heraf skal være af bred almen karakter. Ligeledes at det er muligt at have op til 15 t med kompetencegivende undervisning.

2.3 Bortfald af dispensation for opfyldelse af skolekrav

FFD er enig med højskoleudvalget i, at reglerne om fratagelse af tilskud – også i forbindelse med opfyldelse af mindstekravet på 24 årselever – bør bygge på klare og i loven fastsatte kriterier.

Foreningen støtter derfor forslaget om at fjerne den eksisterende ministerbeføjelse til at dispensere fra mindstekravet. Det er FFDs opfattelse, at i de situationer hvor der har været søgt dispensation, har en administration af dispensationsmuligheden været yderst vanskelig.

ad 3) Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

3.1 Kompetencegivende undervisning (reduktion i tilskud som følge af undervisning efter anden lovgivning)

Under bemærkningernes afsnit om økonomiske og administrative konsekvenser fremgår, at der vil ske en forholdsvis reduktion i højskolens tilskud til ca. 55% for den del af undervisningen, der gives efter lov om anden undervisning. FFD finder denne fordeling både rimelig - ud fra højskolens forpligtelse til at give både undervisning og samvær - og nødvendig for at sikre et økonomisk grundlag for højskolerne til at anvende ordningen.

Det er desuden foreningens opfattelse, at mange elever vil søge at fastholde et stort timetal på højskolen samtidig med den eksterne undervisning, fordi den enkelte elev typisk vælger højskole ud fra en interesse i skolens fagudbud. Af samme grund vil højskolerne så vidt muligt undgå at lægge loft over det antal højskoletimer, som den enkelte elev kan vælge. Den endelige udformning af reduktionsmodellen bør tage hensyn hertil.

Notat om de sidste 10 års forringelse af adgangen til højskoleophold

Frafald af kommunestøtte.

Efter 80'erne er der sket en gradvis reduktion i kommunernes tilskud til højskoleophold. Hvor det tidligere var almindeligt at kommunerne gav op til halvdelen af den faktiske egenbetaling som elevtilskud, er det nu kun ganske få kommuner, der giver et beskedent tilskud.

Dagpengereformen 1995.

Arbejdsløse kunne nu ikke længere tage på højskole med dagpenge. Alene unge under 25 år kunne medbringe halve dagpenge.

Andel elever på forskellige finansieringsformer:

	1989	1990	1991	1992	1993	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Egne midler	43,0%	43,4%	47,7%	47,5%	45,6%	65,0%	70,3%	67,4%	64,0%	64,8%	68,1%	76,4%
A-kasse	23,6%	25,0%	24,9%	24,4%	24,0%	8,6%	6,6%	5,7%	4,9%	3,9%	3,5%	3,4%
Kommunal bistand/ aktivering	29,3%	27,7%	22,0%	22,6%	24,0%	14,0%	10,9%	11,7%	10,2%	9,6%	11,7%	8,0%
Andet	4,1%	3,9%	5,4%	5,5%	6,4%	12,4%	12,2%	15,3%	20,8%	21,7%	16,7%	12,1%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Note: FFDs egen opgørelse (visse år udeladt pga. mangel på data.)

I 1990 udgjorde de arbejdsløse på dagpenge 25% og unge på kommunal bistandshjælp og lignende 27,7 % af eleverne på lange kurser!

Omlægning af bygningstilskud 1996

Bygningstilskuddet til højskolerne blev omlagt til taksameter med virkning fra 1996. Lige siden er antallet årselever – mod den daværende forventning – faldet fra udgangspunktet på 70, 5 mkr. i 1996 til 52,2 mkr. i 2003. I alt i perioden 1996 til 2003 har højskolerne modtaget over 100 mkr. mindre til støtte til vedligeholdelsen af skolernes bygningsmasse.

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Tab i alt:
70.500.000	65.405.704	58.823.145	55.175.598	54.163.242	54.094.068	50.855.334	52.187.211		
Fald i tilskud	5.094.296	11.676.855	15.324.402	16.336.758	16.405.932	19.644.666	18.312.789		102.795.698

VEU-reformen 31/5 2000

Folkehøjskolerne blev ikke en del af VEU-systemet, da de blev defineret som ikke kompetencegivende.

Loven om uddannelsesorlov

Arbejdsministeren fjernede i 1999 højskolerne fra positivlisten i loven om uddannelsesorlov.

VUS / SVU

Med "Lov om ændring af lov om støtte til voksenuddannelse"(2000) ophævedes bestemmelsen om at voksne kunne modtage Statens VoksenUddannelsesstøtte til højskoleophold.

FUU

Nedlæggelsen af Den Frie Ungdomsuddannelse (FUU) medførte et tab af elever på ca. 10 %.

Finansiering via Den Frie Ungdomsuddannelse i perioden 1998-2003 (FFDs egne tal.)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
FUU	2,6%	6,4%	8,9%	10,1%	10,0%	10,5%	4,5%

Finansieringsomlægningen (2002)

Ændringen har betydet at kommuner og AF skal betale egenbetaling + fuldt taksameter ved anvendelse af højskoleophold som led i aktivering af ledige. Finansieringsomlægningen har tilskyndet kommunerne til at oprette deres egne aktiveringstilbud, hvilket har betydet en bevægelse væk fra det enkelte individs valg hen mod mere standardiserede løsninger.

Antallet af aktiverede på højskole har været faldende op igennem 90'erne:

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Egne midler	65,0%	70,3%	67,4%	64,0%	64,8%	68,1%	76,4%
A-kasse	8,6%	6,6%	5,7%	4,9%	3,9%	3,5%	3,4%
Kommunal bistand/aktivering	14,0%	10,9%	11,7%	10,2%	9,6%	11,7%	8,0%
Andet	12,4%	12,2%	15,3%	20,8%	21,7%	16,7%	12,1%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Finansieringsomlægningen har medført en 'konkurrenceforvridding' i forhold til bl.a. produktionsskolerne, som er undtaget for ordningen og som af samme grund har udvidet sin målgruppe betydeligt i de senere år.

Demokratifonden nedlagt

2002 ophørte demokratifonden over 10 års praksis med at støtte højskoleophold for elever fra Øst- og Centraleuropa og udviklingslandene. I stedet har højskolerne fået Cirius-puljen, men denne ordning har en snævrere modtagergruppe.

Nordisk elevstøtteordning er ophørt pr 1/1 – 2004

Med omlægningen hele Nordisk Ministerråds støtteprogram for folkeoplysning og voksenundervisning pr. 01.01.2004, ophørte også den nordiske elevstøtteordning. Ordningen havde ud over rejsetilskud, givet unge fra de andre nordiske lande et tilskud, der traditionelt halverede deres egenbetaling. (For elever fra Island næsten hele beløbet).

Vejledningsreform

Reformen ændrede vejledningen på de gymnasiale uddannelser til alene at være gennemførselsvejledning og altså ikke studie- og erhvervsvejledning. Det betød bl.a. at Storm-møderne, som højskolerne deltog i, er væk, hvilket forringer højskolens mulighed for at komme i kontakt med unge mennesker på gymnasier og handelsskoler.

Forslag om ændring af kvote 2

2004. Optagelsessystemet til de videregående uddannelser foreslås ændret så højskoleophold ikke længere giver point til kvote 2. For fremtiden vil kvote 2 primært være rettet mod faglig opkvalificering i form af GSK.

Forslag om elevstøtte til unge uden kompetencegivende uddannelse / etnisk unge

– finansieret gennem overflytning af tillægstaksametre mv.

Forslaget er en delvis imødekommelse af Højskoleudvalgets anbefalinger vedr unge uden uddannelse / etniske unge og vil understøtte udvalgets intention om at bringe højskolen mere i spil i forhold til 95 %-målet. FFD foreslår at

- der etableres en elevstøtte på 650 - 810 kr. om ugen for unge uden kompetencegivende uddannelse og unge med anden etnisk baggrund
- elevstøtten bevilges via visitation ved UU-centret i den unges hjemkommune og kan anvendes til hel eller delvis dækning af egenbetalingen til et langt højskoleophold
- højskolen samarbejder med UU om vejledning af den unge mhp afklaring og valg af uddannelse / erhverv
- elevstøtten er statslig og administreres af højskolen
- den nuværende individuelle elevstøtte ophæves og provenuet herfra tilbageføres til takst 2.

Forslaget vil efter FFDs vurdering kunne *reducere* de samlede offentlige udgifter til unge uden uddannelse – og vil fra start af være fuldt finansieret i forhold til Finansloven ved omflytning af eksisterende tilskud.

Målgruppen

Unge uden uddannelse og unge med anden etnisk baggrund, som gennem et individuelt tilrettelagt højskoleforløb kan erhverve sig de nødvendige personlige og faglige forudsætninger for efterfølgende at kunne gennemføre en kompetencegivende uddannelse (fx gymnasium, erhvervsuddannelse, KVVU eller MVU).

Et sådant højskoleophold med intens vejledning kan være det alternativ ved siden af produktionsskolerne og aktiveringssystemet, som kan bringe flere unge tilbage på uddannelsessporet.

Gruppen antages at udgøre en betydelig del af de 20-24 % af de unge, som aktuelt risikerer at havne i gruppen af danskere uden kompetencegivende uddannelse. Gruppen omfatter unge som kvalifikationsmæssigt rækker udover produktionsskolerne, heriblandt unge, der af forskellige (personlige og sociale grunde) har afbrudt en ungdoms- eller erhvervsuddannelse. Målgruppen består desuden af unge med anden etnisk baggrund (med eller uden ungdomsuddannelse), for hvem et højskoleophold kan understøtte det basale, men for unge indvandrere ofte konfliktfyldte, arbejde med identitet, sproglige, sociale og kulturelle kompetencer.

Forslagets elementer

1. Der indføres en elevstøtte på 650 - 810 kr. om ugen, gældende for kurser på 12 uger og derover. En elevstøtte på dette niveau har den fordel, at den unge hermed vil kunne finansiere hele eller størstedelen af egenbetalingen på højskolernes lange kurser.
2. Elevstøtten gælder for unge uden kompetencegivende uddannelse og unge med anden etnisk baggrund mellem 18 og 25 år. Støtten bevilges gennem visitation ved UU-vejledningskontoret i den unges hjemkommune. Visitationen på UU skal sikre den

nødvendige behovsafdækning / udvælgelse, så det delvist eller fuldt finansierede højskoleophold ikke misbruges, men udelukkende anvendes af unge i målgruppen.

3. Elevstøtten er statslig og vil være en særskilt linie på højskolernes finanslovskonto. Elevstøtten administreres af højskolen (- jf. produktionsskolernes model for skoleydelse) og forudsætter at den unge overholder skolens regler for mødepligt. Kravet om mindste egenbetaling falder væk / inddækkes af elevstøtten for elever under ordningen.
4. Elevstøtten gælder både for unge, der ikke modtager kontanthjælp, og for unge, som modtager kontanthjælp og derfor er underlagt bestemmelserne om aktivering. I sidstnævnte tilfælde betaler kommunen det almindelige statstilskud (takst 1-3) i medfør af finansieringsomlægningen. Kommunen fastsætter i disse tilfælde nærmere regler mht den unges egenbetaling / anvendelse af elevstøtten (jf. at den unge vil modtage kontanthjælp samtidig.)
5. Den unges UU og højskolen etablerer et samarbejde vedr vejledning af den unge i forhold til fremtidig uddannelses- og erhvervsvalg. Der lægges hovedvægt på at motivere og forberede den unge til at påbegynde uddannelse efter højskoleopholdet.
6. Ordningen finansieres ved overflytning af de eksisterende tillægstaksametre samt resten af det nordiske stipendium + evt. nybevilling og/eller overførsel af beløb fra takst 3.

FFD opererer med to modeller, en model (A), som giver en elevstøtte på 650 kr. om ugen og en model B, som giver en støtte på 810 kr. om ugen. Model A har følgende økonomi:

Model A

	ÅE-snit	Takst	saml udg
Indvandrere	53	21.702	1.200.000
Unge uden	483	14.833	7.200.000
Resten af nordisk stip	-	-	800.000
			9.200.000

Hvis fordelt på 350 ÅE	26.286	eller pr. uge:	657
-------------------------------	--------	----------------	------------

Provenuet fra de to tillægstaksametre + nordisk stipendium kan finansiere den foreslåede elevstøtte for 350 åe à 650 kr. om ugen – eller årligt ca. 700 unge uden uddannelse / med etnisk baggrund, der gennemfører et typisk langt kursus på 20 uger. Ulempen ved model A er, at støtteniveauet er lavt, ml. 50 – 70 % af egenbetalingen på et langt kursus, som typisk ligger mellem 900 – 1.200 kr. Det vil være en barriere for mange i målgruppen.

Med model B opnås en elevstøtte på 810 kr. om ugen:

Model B

	ÅE-snit	Takst	saml udg
Indvandrere	53	21.702	1.200.000
Unge uden	483	14.833	7.200.000
Resten af nordisk stip	-	-	800.000
Nybevilling / overførsel takst 3			7.000.000
			16.200.000

Hvis fordelt på 500 ÅE	32.400	eller pr. uge:	810
-------------------------------	--------	----------------	------------

I model B tilføres 7 mio. ekstra enten som en nybevilling eller som en kombination af nybevilling og overførsel fra takst 3 (tilbageførsel af justeringen i FL2006). Med model B opnås en elevstøtte på 810 kr. om ugen, hvilket anslås at kunne generere 500 åe – eller ca. 1.000 unge fra målgruppen, der gennem UU-visitationen gennemfører et højskoleophold på 20 uger.

7. For en vurdering af den samlede offentlige økonomi i forslaget må kommunernes omkostninger vedr unge på aktivering inddrages (de seneste tal viser i øvrigt at der kommer flere og flere af dem...). Følgende grove overslag viser at der er god økonomi i at sende unge på højskole med elevstøtte i stedet for i aktivering – *forudsat* at højskoleopholdet har (mindst) samme afklarende / opkvalificerende effekt som det gennemsnitlige kommunale aktiveringstilbud.

	udeboende unge < 25 år pr. måned	10 måneder gange 500 unge
Besparelser i.f.t. unge i aktivering:		
Kontanthjælpsudgift	5.527	27.635.000
Gnm. aktiveringsomk.*)	10.000	50.000.000
I alt		77.635.000
Udgifter til højskole:		
Elevtilskud (takst 1-3)	9.840	49.200.000
Ny elevstøtte (model B)	3.400	16.386.700
I alt		65.586.700
Samlet offentlig besparelse ved 500 unge / år		12.048.300

*) Statistik fra Jernløse kommune 2005

8. Det har hele tiden været FFDs påstand – baseret på adskillige konkrete eleverfaringer - at et højskoleophold vil være langt mere relevant (og studieforbereende) for mange unge i restgruppen end alternativer som fx privat jobaktivering, kommunale projekter eller produktionsskole. Et langt højskoleophold varer 4-5 måneder. Det typiske aktiveringsforløb for unge er i dag på 18 måneder. Resultaterne med ad den vej at løfte de unge videre til uddannelse eller varig tilknytning til arbejdsmarkedet er alt andet end overbevisende. (Der foreligger masser af undersøgelser på dette felt.)
9. Søgningen under den foreslåede ordning er svær at forudsige. De anvendte aktivitetsforudsætninger – hhv. 350 åe og 500 åe – er foreningens bedste skøn vedr anvendelsen af ordningen efter 1-2 års indkøringsperiode. Ingen kender den reelle prisfølsomhed i forhold til målgruppens valg / fravalg af højskole med den foreslåede elevstøtte. Meget vil desuden afhænge af samspillet med UU – og af anden lovgivning. I øjeblikket er situationen den, at de fleste højskolers lange kurser domineres af unge selvbetalere med afsluttet gymnasium. De andre – de unge, der ikke bare går lige igennem systemet - er blevet få.

Produktionsskolerne har nu fået et loft pålagt, som yderligere styrker behovet for tilbud til unge, som med en særlig vejlednings- og studieforbereelsesindsats har potentialet til at kunne komme tilbage på uddannelsesløbet igen.

10. FFD er indstillet på at den foreslåede elevstøtteordning og dens effekter evalueres og tages op til vurdering efter 3-4 år.

Foreningen er selvsagt stærkt optaget af, at der ikke indføres en elevstøtteordning, som skævvrider skoleformen eller influerer negativt på højskolernes pædagogiske muligheder, nuværende elevmasse eller image. Den enkelte unges frivillige valg og motivation for at tage på højskole er afgørende – med og uden elevstøtte.

Den nuværende individuelle elevstøtte

I forlængelse af tidligere aftale herom, foreslår FFD at den nuværende elevstøtteordning ophæves og at provenuet herfra føres over på takst 2.

Højskolen og vejledningssystemet

- FFD foreslår at højskolen indgår i Studievalgs obligatoriske, kollektive arrangementer for unge på afgangstrinet på de gymnasiale uddannelser. Langt de fleste unge – hele 85 % - går ikke direkte videre på en videregående uddannelse. For disse 85 % kan højskolen være med til at kvalificere sabbatåret på en studiemæssigt og personligt modnende og kvalificerende måde.

- FFD foreslår at det indgår i UU og Studievalgs almindelige vejledning, at et højskoleophold tages i betragtning og inddrages overfor unge, der ikke er klar til at tage et forpligtende studie- eller erhvervsvalg. Den vejledning over tid, som højskolerne er forpligtet til at tilbyde, modtages særdeles positivt af eleverne. I de seneste år har højskolerne derfor arbejdet intenst med at udvikle lærernes vejledningsfaglige kompetence.

- FFD er bekendt med at Studievalgs og UU'ernes virksomhed reguleres af hver sin bekendtgørelse, som danner grundlag for de kontrakter som de respektive organisationer reguleres efter. Indtil det samlede system skal evalueres og justeres i 2007, foreslår FFD som et første skridt, at højskolerne tilføjes i de nævnte bekendtgørelses paragraffer vedr samarbejdspartnere:

BEK nr. 606 af 21/06/2004 (LOV Nr. 298 af 30/04/2003): Bekendtgørelse om vejledning om valg af videregående uddannelse og erhverv, Kapitel 3, § 6, stk. 2, om samarbejde.

FFD foreslår højskolerne tilføjet følgende sætning (se ordet med fed skrift):

"Vejledningscentre samarbejder endvidere med erhvervslivet, arbejdsmarkedets parter, de regionale vejledningsfaglige udvalg (VFU), **folkehøjskolerne** samt med Arbejdsformidlingen med henblik på at tilvejebringe en sammenhængende vejledningsindsats."

Det andet sted er:

BEK nr. 1319 af 14/12/2004 (LOV nr. 298 af 30/4/2003): Bekendtgørelse om vejledning om valg af ungdomsuddannelse og erhverv, Kapitel 7, §18, om samarbejde.

FFD foreslår folkehøjskolerne tilføjet følgende sætning (se ordet med fed skrift):

"Med henblik på at tilvejebringe en sammenhængende og koordineret vejledningsindsats indgår Ungdommens Uddannelsesvejledning i samarbejde med de regionale vejledningscentre, ungdomsuddannelsesinstitutioner, det regionale arbejdsmarkedsråd, Arbejdsformidlingen, erhvervslivet, arbejdsmarkedets parter, **folkehøjskolerne**, institutioner der udbyder undervisning til unge med særlige behov samt Ungdommens Uddannelsesvejledning i andre geografiske områder, hvor dette samarbejde er relevant."

Med disse forslag vil vejledningssystemet medvirke til at informere sagligt og bredt om højskoleophold. Ikke kun i forbindelse med de kompetencerettede forløb (fx GS-fag), som nogle højskoler vil udbyde i fremtiden, men i forhold til alle højskoler.

Foreningen af skoleledere ved de tekniske skoler har modtaget forslag om Lov om ændring af lov om folkehøjskoler, mv. til høring.

Foreningen skal meddele, at vi ikke har bemærkninger til de i forslaget ønskede ændringer.

Med venlig hilsen
Carsten Eberhard

Carsten Eberhard
Sekretariatschef
FS
tlf 3317 9540

Undervisningsministeriet
Institutionspolitisk kontor II
Att. Per Bitz Johansen
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K.
Email: IS-IK2.post@uvm.dk

Efterskoleforeningen

Efterskolernes Sekretariat
Vartov
Farvergade 27, H, 2.
1463 København K

Tlf. 33 12 86 80
Fax 33 93 80 94

info@efterskole.dk
www.efterskole.dk

Dato
18.04.2006

Vedrørende høring over forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler.

Efterskoleforeningen takker for muligheden for at kommentere forslaget til ændring af loven om de frie kostskoler.

Efterskoleforeningen kan tilslutte sig ændringen af lovens hovedsigte § 1, stk. 1, således at det nu præciseres, at opholdet på en fri kostskole både skal understrege det personlige og eksistentielle perspektiv og den samfundsmæssige og demokratiske udvikling. Forslaget falder fint i tråd med, at der på flere efterskoler er udviklingsprojekter om **medborgerskab**. For god ordens skyld bør det præciseres, at dette hovedsigte ikke kun gælder højskolerne, men alle de frie kostskoler, og at bemærkningerne til lovforslagets § 1 derfor er misvisende.

Efterskoleforeningen har ingen bemærkninger til § 1 a. eller til ændringen af § 12.

Med venlig hilsen

Sophus Bang Nielsen
Sekretariatsleder
sophusnielsen@efterskole.dk
direkte nummer 33 17 95 80
mobil 40 43 62 20

Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

Høring over forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler)

Undervisningsministeriet har bedt om bemærkninger fra Forstanderforeningen for VUC til forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler).

Forstanderforeningen støtter forslaget om udbredelse af prøveforberedende og kompetencegivende undervisning til kursister og elever på folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler, men finder det, som med forslaget, afgørende af hensyn til kvalitet mv., at nævnte undervisning gennemføres af de uddannelsesinstitutioner, der er godkendt til at udbyde de pågældende uddannelser.

Foreningen støtter endvidere, at prøverne i FVU kan afholdes på folkehøjskolerne efter behov og, at VUC, som i dag, har ansvaret for alle prøver i FVU.

Med venlig hilsen

Knud Erik Hansen
Formand for Forstanderforeningen for VUC

19-04-2006
Sag nr. 05/2736
Dokumentnr. 10021/06
Sagsbehandler
Dan Madsen
Tel. 4511 4291
E-mail: dma@vuc.dk

Undervisningsministeriet
IS-IK2.post@uvm.dk

Vedr. høring om ændring af lov om folkehøjskoler mv. (L 221)

Høringssvar fra Gymnasieskolernes Lærereforening

Den 19. april 2006

Gymnasieskolernes Lærereforening er bekendt med, at det fremsatte lovforslag har givet anledning til diskussion blandt højskolerne. GL skal ikke blande sig i denne diskussion om lovforslagets betydning for højskolerne identitet.

Men i det omfang højskoler vælger at benytte sig af de nye muligheder for at tilbyde deres elever kompetencegivende uddannelse, finder GL det yderst vigtigt, at kvaliteten af denne uddannelse sikres bedst muligt. Dette sker bedst ved at etablere et samarbejde mellem højskolerne og uddannelsesinstitutioner – fx VUC'er og HF-kurser – der har lærere med faglig og pædagogisk kompetence til sådan undervisning.

VUC'erne har haft meget dårlige erfaringer med højskoler, der tidligere selv har prøvet at forestå selve undervisningen og har indstillet elever til eksamen som selvstuderende. Mange af de elever, der gik til eksamen på denne baggrund, havde åbenlyst ikke fået en undervisning, der matchede kravene til at bestå eksamen, med det resultat at mange af dem ikke bestod. Modsat har vi set gode resultater, af et samarbejde mellem VUC-FYN og en idrætshøjskole, hvor den formelt kompetencegivende uddannelse blev forestået af HF-lærere med undervisningskompetence.

Derfor vil GL anbefale, at den bemyndigelse, ministeren allerede har til at udarbejde en vejledning om samarbejdet mellem højskoler og formelle uddannelsesinstitutioner, formuleres som en pligt i selve lovteksten. GL vil derudover anbefale, at vejledningen eksplicit råder til, at den kompetencegivende del af undervisningen forstås af de formelle uddannelsesinstitutioner.

Med venlig hilsen

Gorm Leschly
Gymnasieskolernes Lærereforening

Høringssvar vedrørende lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler) (ændret hovedsigteog kompetencegivende undervisning m.v.)

Med mail af den 5. april 2006 har Undervisningsministeriet fremsendt lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler) (ændret hovedsigteog kompetencegivende undervisning m.v.), idet man har bedt om eventuelle kommentarer senest onsdag den 19. april 2006 kl. 12.00.

Handelsskolernes Bestyrelsesforening - HBF - har intet at bemærke til det fremsendte lovforslag

Med venlig hilsen
Ulla Groth
Sekretariatschef
Handelsskolernes Bestyrelsesforening
Ny Vestergade 13
1471 København K
Tlf.: 33913390
e-mail: u.groth@danbbs.dk

Undervisningsministeriet
Institutionspolitisk kontor II
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

7. april 2006
/csm2556

Høring over forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler) (Ændret hovedsigte og kompetencegivende undervisning mv.)

HFI har med mail af 5. april 2006 modtaget forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler) (Ændret hovedsigte og kompetencegivende undervisning mv.) til høring.

I denne forbindelse skal det oplyses, at foreningen ingen bemærkninger har til lovforslaget.

Med venlig hilsen

Christa Susanne Madsen

18. april 2006

Undervisningsministeriet
Institutionspolitisk kontor II
Att. Per Bitz Johansen
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K.

Email: IS-1K2.post@uvm.dk

Vedrørende høring over forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejds-skoler.

Foreningen af Husholdnings- og Håndarbejdsskoler har den 5. april 2006 modtaget ovennævnte udkast til høring og har følgende bemærkninger til det fremsendte:

§ 1, stk. 1:

Foreningen kan fuldt ud acceptere ændringen af hovedsigtet til "livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse" og mener, at ændringen er moderne og tydeliggør, at demokratisk dannelse er et vigtigt parameter i skolernes indhold og værdisæt.

§ 1 a:

Husholdnings- og håndarbejdsskolerne har gennem en 10-årig periode været udsat for adskillige lovgivninger, der har bevirket, at elevgrundlaget på skolerne blev minimeret betydeligt. Alligevel har skolerne formået at bevare og udvikle elevtallet ikke mindst på baggrund af muligheden for at

tilbyde 10. kl. i kombination med vores kernefag (husholdnings- og håndarbejdsfag)

Ud fra samme vinkel mener vi, at kompetencegivende undervisning for elever over 18 år skaber gode muligheder for, at vores skoler ligesom tidligere kan tiltrække voksne elever og dermed skabe nogle aldersnuancerede elevhold.

Derfor hilses det velkomment, at elever på husholdnings- og håndarbejdsskolerne fremover har mulighed for at følge prøveforberedende og kompetencegivende undervisning på en anden uddannelsesinstitution, da det vil forbedre nogle elevers muligheder for at kunne blive optaget på en efterfølgende uddannelse.

Samtidig er husholdnings- og håndarbejdsskolerne meget interesseret i at få dokumenteret elevernes realkompetencer og medvirker gerne til udvikling af metoder hertil, da dette er også vigtigt i forhold til kompetencer omkring kost og sund livsførelse.

Det præciseres, at det ikke er hensigten, at husholdnings- og håndarbejdsskolerne selv skal kunne tilbyde den kompetencegivende undervisning, men at der skal indgås aftale med en uddannelsesinstitution, der er godkendt til at udbyde den aktuelle uddannelse. Vi er tilfredse med, at forbudet mod prøveafholdelse ikke omfatter vores skoler, men vil her gøre opmærksom på, at vi fortsat ønsker at blive godkendt til at kunne gennemføre almen voksenuddannelse.

Med hensyn til vejledning arbejder foreningen på, at der skabes en formel infrastruktur, således at husholdnings- og håndarbejdsskolerne er kendt i ethvert UU- center og at samarbejdet formaliseres, ligesom vi opfatter det naturligt, at vejlederne har fokus på gruppen af flygtninge og indvandrere i forhold til husholdnings- og håndarbejdsskolerne.

Foreningen mener, at forslaget tillige burde have indeholdt muligheden for at afholde kurser for afgrænsede målgrupper på op til 15 % af årselevtallet, som udvalget også havde foreslået i sit oplæg.

Vi kan pege på flere befolkningsgrupper indenfor det sundhedsfaglige område, diabetespatienter, familier med overvægtsproblemer, unge på SU m.v., der ville have gavn af et kursus for netop den afgrænsede målgruppe, de tilhører.

Foreningen har ikke yderligere bemærkninger til høringen.

M.v.h.

Connie Christoffersen

Lærerseminariernes Bestyrelsesforening

Undervisningsministeriet
Institutionsstyrelsen
Institutionspolitisk kontor II
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

18. april 2006

Vedr. forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler).

Lærerseminariernes Bestyrelsesforening (LSB) takker for lejligheden til at kommentere det udsendte lovforslag.

LSB vil gerne medvirke til at fastholde og styrke den danske folkehøjskole, idet LSB er af den klare opfattelse, at folkeskolens lærere ofte har hentet inspiration, indsigt og styrke i den danske folkehøjskole. Den danske højskoletradition har således haft stor indflydelse på den danske folkeskole og dermed også på dansk læreruddannelse.

I det omfang dette lovforslag er med til en sådan fastholdelse og styrkelse af højskolen, er LSB positiv over for forslaget; men LSB har også noteret sig skuffelsen blandt markante medlemmer af højskoleudvalget over, at forslaget, efter deres opfattelse, ikke går langt nok.

LSB går i øvrigt ud fra at have modtaget lovforslaget til høring med baggrund i bemærkninger til lovforslaget pkt. 2.2.

LSB finder det spændende, at det med lovforslaget gøres muligt at lave et mere reelt samarbejde mellem højskoler og lærerseminarier. Der er absolut muligheder i et samarbejde omkring højskolens mulighed for at give studerende faglig supplerings i forhold til et kommende krav om et formelt niveau i forbindelse med den studerendes valg af liniefag.

LSB ser også muligheder i forhold til evt. at kunne give merit i liniefag og andre fag med baggrund i forudgående konkret undervisning på en højskole.

Efter LSB's opfattelse er det nu således, at enhver merit er individuel, og skal vurderes som sådan.

LSB går derfor ud fra, at hvis der ved visse fag på en højskole på forhånd skal fastsættes merit i forhold til en efterfølgende læreruddannelse, så vil der komme nærmere regler om, hvordan noget sådan skal ske, herunder en sikring af, at det enkelte seminarium kan fastholde kvaliteten af den samlede uddannelse i forhold til, at det er seminariet, der udsteder det endelige uddannelsesbevis.

LSB vil i denne forbindelse tillade sig bl.a. at henvise til forslag om lov om uddannelse til professionsbachelor som lærer i folkeskolen (sag nr. 180.471.021).

Med venlig hilsen

Søren Chr. Jensen
formand

Henrik Sommer
sekretær

LÆRERSEMINARIERNES REKTORFORSAMLING

Undervisningsministeriet
Institutionsstyrelsen
Institutionspolitisk kontor II
Frederiksholms kanal 25
1220 København K

Dato: 19. april 2006

Reference: NL/mbg

Arkivnr.:

L 221

Høring over forslag til lov om ændring af Lov om folkehøjskoler mv.

Lærerseminariernes Rektorforsamling vil gerne fremkomme med følgende bemærkninger om det fremsatte lovforslag:

Rektorforsamlingen kan helt støtte hovedsigtet med lovforslaget og finder det hensigtsmæssigt, at der skabes mulighed for, at en elev som en del af kurset kan følge prøveforberedende og kompetencegivende undervisning efter anden lovgivning.

Det vil efter vores opfattelse styrke højskolernes grundlag og det vil give en bedre mulighed for samarbejde med uddannelsesinstitutionerne. Der findes allerede i dag samarbejde mellem højskoler og seminarier, men denne ændring vil uden tvivl kunne give bedre muligheder herfor.

Det anføres i bemærkningerne side 5, at højskoleudvalget foreslår en række forskellige initiativer til at øge samarbejdet med uddannelsesinstitutionerne og at undervisningsministeriet vil medvirke til udarbejdelse af en vejledning herom.

Lærerseminariernes Rektorforsamling bidrager gerne til et sådant arbejde bl.a. med inddragelse af de erfaringer, som seminarierne allerede har fra de eksisterende samarbejder.

Vi havde gerne set, at lovforslaget havde støttet flere af højskoleudvalgets anbefalinger.

Vi afventer med stor interesse resultatet af undervisningsministeriets projekt om realkompetence.

Med venlig hilsen

Nils-Georg Lundberg

Undervisningsministeriet
Institutionsstyrelsen
Institutionspolitisk kontor II
Frederiksholms Kanal 25
1220 Kbh. K.

att: Per Bitz Johansen

Pædagogseminariernes Rektorforsamling har med mail modtaget udkast til *Lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler)* i høring.

Pædagogseminariernes Rektorforsamling har ingen bemærkninger til forslaget.

Med venlig hilsen

Susanne Aasted

Specialkonsulent Susanne Aasted
Sekretariatet for Pædagogseminariernes Rektorforsamling
Frøbelseminariet
Grundtvigsvej 11
DK-1864 Frederiksberg C
Tlf.nr. 3388 2107

Undervisningsministeriet
Institutionsstyrelsen
Institutionspolitisk kontor II
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

Den 19. april 2006
J.nr. 4045.254 [21.03] SL/sih/kft

Høring over forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler) (Ændret hovedsigte og kompetencegivende undervisning m.v.)

Hermed følger høringssvar fra De Samvirkende Invalideorganisationer (DSI) til høring over forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler) (Ændret hovedsigte og kompetencegivende undervisning m.v.)

I den eksisterende lovgivning har Nørregaards Højskole og Egmont Højskolen mulighed for at give kompetencegivende undervisning og at afholde eksamen. Den mulighed er det væsentligt at opretholde. For at der ikke skal være nogen tvivl om, at muligheden fortsat eksisterer, ser vi gerne, at dette indføres i § 1 a, stk. 3, eller som et selvstændigt stk. 4.

Ved valg af finansiering af tilbuddet skal det sikres, at der ikke lukkes op for kassetænkning. Det skal sikres, at kommunen ikke kan afslå et højskoleophold med henvisning til valgt finansieringsform. En finansiering, hvor højskolen skal udrede betaling til VUC, kan meget let lukke op for kassetænkning i kommunen. Kommunen kan afslå højskoleopholdet og blot betale til VUC. DSI anser det for væsentligt, at borgeren kan opnå den kompetencegivende del af uddannelsen og samtidig kan opnå store dele af den "livsoplysning", "folkelige oplysning" og "demokratiske dannelse", det angiveligt er forslaget hensigt at fremme.

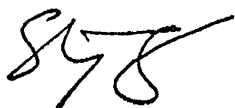
Som forholdene er nu, er der højskoler, der på eget initiativ giver specialpædagogisk støtte til de elever, der tager fag på VUC. Det skal sikres, højskolerne fremtidigt har midler til at give denne særlige støtte. Den specialpædagogiske støtte er i mange tilfælde forudsætningen for, at eleven med handicap afslutter VUC med et tilfredsstillende resultat.

Vi ser gerne, at Højskoleudvalgets forslag nr. 6: "Bedre muligheder for at udbyde kurser for elever med særlige forudsætninger", indarbejdes i lovgivningen. Det er vores opfattelse,

se, at mennesker, der kunne profitere af et højskoleophold, ikke altid får mulighed herfor, fordi f.eks. udviklingshæmmede opfattes som forstyrrende i forhold til undervisning på et almindeligt hold. Kunne man have mulighed for at have en mindre del af en højskoles hold særligt tilrettelagt for mennesker med udviklingshæmning, så ville den gruppe mennesker opnå en større grad af ligestilling.

Også Højskoleudvalgets forslag 3 om vejledning af elever fortjener større opmærksomhed. Mange unge benytter højskoleopholdet i afklaringen af fremtidig uddannelse, beskæftigelse og generel livssituation. Desværre ved vi, at mange unge med handicap ikke får tilstrækkelig og kvalificeret vejledning. Vi skal derfor opfordre til, at alle vejledningsordninger opkvalificeres i forhold til at give kvalificeret vejledning. Vejlederne i de forskellige ordninger bør have mulighed for at benytte særlig ekspertise. Det kan være fra VISO, men det kan også være fra andre uddannelsesinstitutioner og handicapinstitutioner. Udvalget foreslår, at vejledningen skal evalueres efter højst fem år. Her er det afgørende, at der bl.a. evalueres på, om og i hvilket omfang vejledningen har tilstrækkelig kvalitet i forhold til mennesker med handicap.

Med venlig hilsen

Stig Langvad
Formand

København den 19. april 2006

Høringssvar til:

Lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler)

Vi finder ikke anledning til at fremkomme med kommentar.

Venlig hilsen

Inger Margrethe Jensen
Formand

Undervisningsministeriet
Institutionsstyrelsen
Institutionspolitisk kontor II
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

Att.: Per Bitz Johansen

Pr. e-mail: IS-IK2.post@uvm.dk

18. april 2006

Forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler) (Ændret hovedsigte og kompetencegivende undervisning m.v.)

Tak for muligheden for at kommentere lovforslaget.

FRR har ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Michael Rugaard
afdelingschef

Undervisningsministeriet
Institutionsstyrelsen
Institutionspolitisk kontor II
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

Høring over forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler)

KL har modtaget høring over forslag til Lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler).

KL har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Da høringsfristen ikke levner tid til politisk behandling i KL tages forbehold herfor. Nye kommentarer eftersendes i givet fald.

Med venlig hilsen

Hanne Lumholt

Den 19. april 2006

Jnr 03.02.16 K04
Sagsid 000163390

Ref JTH
jth@kl.dk
Dir 3370 3511

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

Tlf 3370 3370
Fax 3370 3371

www.kl.dk

1/1

RIGSREVISIONEN
B2

Undervisningsministeriet
Institutionsstyrelsen
Institutionspolitisk kontor II
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

Dato: 10. April 2006
J.nr.: 2006-5015-3
(Angiv venligst j.nr. ved besvarelse)
Ref.: /33 92 84 22 jf

Forslag til ændring af lov om frie kostskoler

Undervisningsministeriet har den 5. april 2006 (Reference 029.661.031) fremsendt et udkast til ændring af lov om frie kostskoler.

Forslaget ses ikke at føre til ændringer i de hidtidige retningslinjer for regnskab og revision for disse skoler. Rigsrevisionen har på den baggrund ikke bemærkninger til forslaget.

Med venlig hilsen

John Frederiksen
Specialkonsulent